

Færre pladser på universitetsuddannelser får ikke flere unge til at søge mod velfærdsuddannelserne

Analysens hovedpointer

- Optaget på de akademiske bacheloruddannelser er faldet med knap 20 pct. siden 2013, mens det er forblevet nogenlunde uændret på uddannelserne til lærer, pædagog, sygeplejerske og socialrådgiver.
- Søgningen til de akademiske bacheloruddannelser har overordnet været nogenlunde uændret de seneste 10 år, mens den er faldet med mere end 25 pct. til de fire store velfærdsrettede professionsuddannelser.
- Der er ikke noget i de seneste 10 års søgemønstre og optag, der indikerer, at sektordimensioneringen i reformen af universitetsuddannelserne vil øge søgningen til de velfærdsrettede professionsuddannelser.

Om analysen

Analysen er udarbejdet i februar 2024 af Jesper Enemark Christiansen fra DM. Analysen anvender tal fra Danmarks Statistik og Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus.

Kontakt

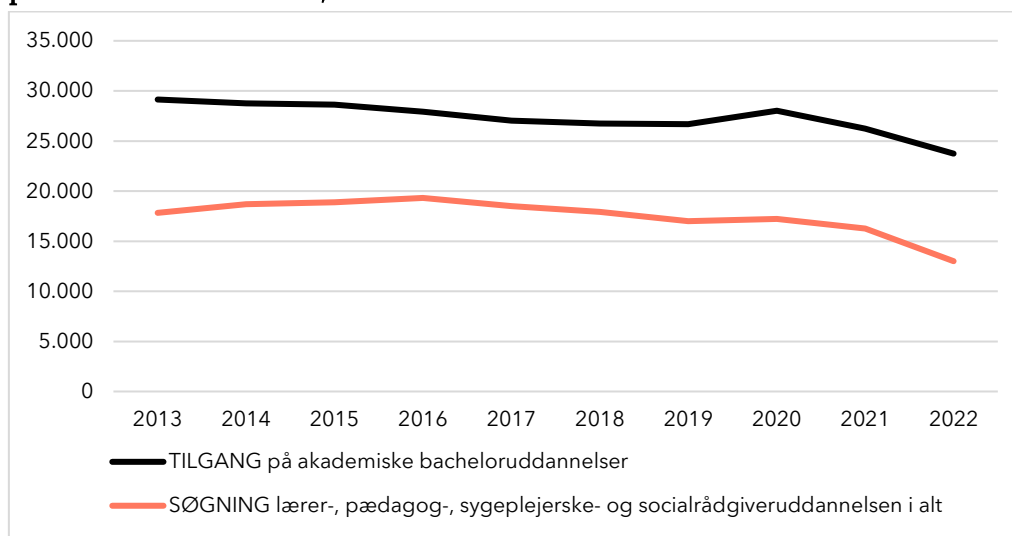
Hvis du har spørgsmål til analysen, kan du kontakte Jesper Enemark Christiansen på jech@dm.dk. Hvis du har spørgsmål til brug af analysen i pressen, kan du kontakte DM's pressevagt på 29 11 60 80.

Indledning

Det hedder i aftalen om *Reform af universitetsuddannelserne i Danmark*, at forligspartierne ønsker en bedre balance i optaget på forskellige videregående uddannelser. Det skal opnås på baggrund af en dimensionering – med andre ord en beskæring af studiepladser – på de akademiske bacheloruddannelser på 8 pct¹. Det skal ifølge aftaleteksten bidrage til, at flere søger de velfærdsrettede professionsuddannelser – her er de fire største lærer-, pædagog-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelsen. Dette notat undersøger, om der over de seneste 10 år har kunnet ses en sammenhæng mellem dimensionering af universitetsuddannelserne og optag på samt søgning til de velfærdsrettede professionsbacheloruddannelser.

De videregående uddannelser har siden 2015 været underlagt en ledighedsbaseret dimensionering². Den har virket ved, at uddannelser med kontinuerlig overledighed for nyuddannede kandidater bliver dimensioneret for at nedbringe udbuddet af denne type kandidater. Det har betydet et lavere optag af studerende på bl.a. universiteterne³. Derfor undersøges det, hvilken betydning udbuddet af pladser på universiteterne har haft på søgningen og optaget på de velfærdsrettede uddannelser, da det er denne mekanisme, forligspartierne har ambitioner om skal styrke søgningen til og optag på de velfærdsrettede professionsuddannelser.

Figur 1: Optag på universiteternes bach.-uddannelser og søgning til de fire store prof.bach.-uddannelser, 2013-2022

Kilde: Uddannelses og Forskningsministeriets datavarehus

1 <https://ufm.dk/lovstof/politiske-aftaler/aftale-om-reform-af-universitetsuddannelserne-i-danmark/endaelig-aftale.pdf>

2 <https://ufm.dk/uddannelse/institutioner-og-drift/styring-af-uddannelsesudbud/dimensionering/ledighedsbaseret-dimensionering/den-ledighedsbaserede-dimensionering>

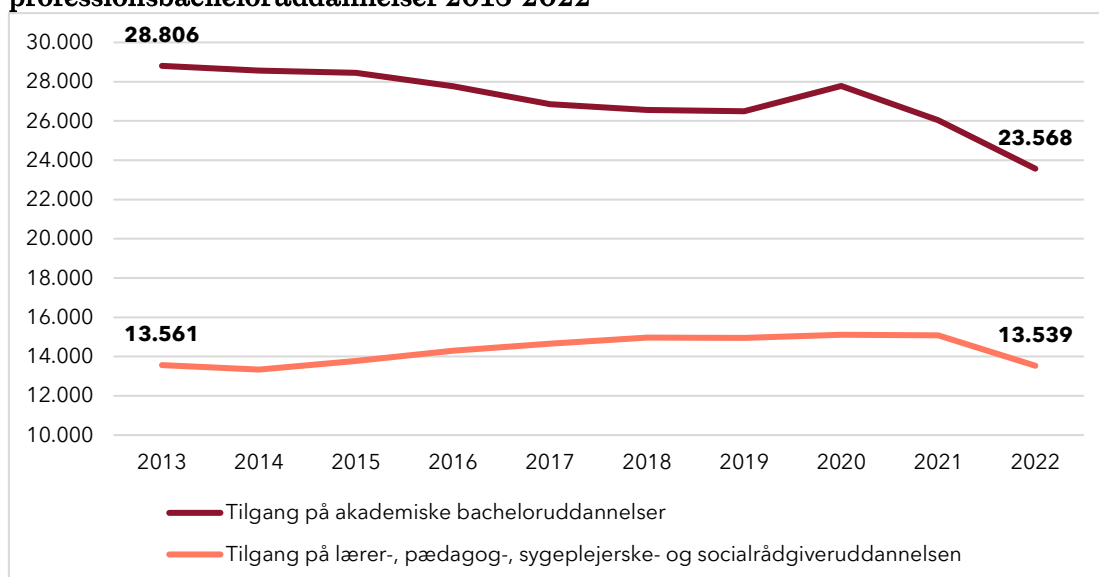
3 Uddannelses og Forskningspolitisk redegørelse 2018, side 30: <https://ufm.dk/publikationer/2018/filer/uddannelses-og-forskningspolitisk-redegorelse-2018.pdf>

Optag på uddannelserne

På de akademiske bacheloruddannelser kan man se effekten af den ledighedsbaserede dimensionering på optaget på uddannelserne de seneste år. I figur 2 er udviklingen i optaget på universiteternes bacheloruddannelser sammenholdt med optaget på de fire store velfærdsrettede professionsbacheloruddannelser.

Fra 2013 til 2022 har der været en faldende tendens i optaget på de akademiske bacheloruddannelser (med undtagelse af 2020 hvor der pga. covid-19-pandemien blev oprettet ekstra studiepladser). I perioden er optaget faldet med 18 pct. på universiteternes bacheloruddannelser. På de fire store velfærdsrettede professionsuddannelser har optaget været nogenlunde konstant over den samme periode. Der har således ikke været et tilsvarende stigende optag på disse uddannelser.

Figur 2: Tilgang på de akademiske bacheloruddannelser og de fire store velfærdsrettede professionsbacheloruddannelser 2013-2022

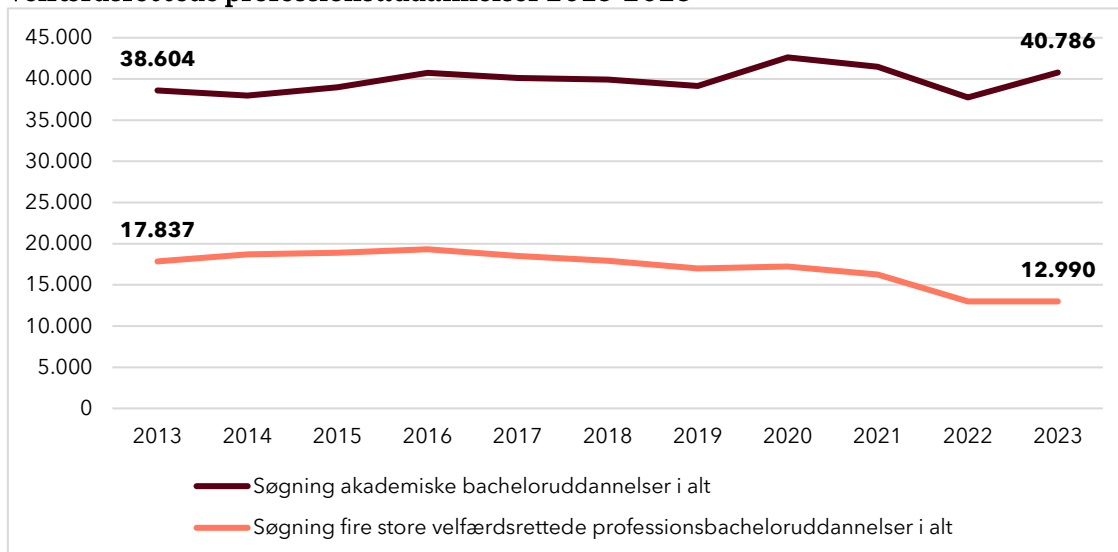

Kilde: Uddannelses og Forskningsministeriets datavarehus

Søgning mod uddannelserne

Af den politiske aftale om reform af universitetsuddannelser fremgår det, at dimensioneringen skal tilskynde til en øget søgning mod andre videregående uddannelser - herunder de velfærdsrettede professionsuddannelser. I figur 3 ses søgningen mod disse uddannelser sammenholdt med søgningen mod de akademiske bacheloruddannelser fra 2013 til 2023. Som det fremgår, har dimensioneringen af universitetsuddannelserne ikke haft betydning for søgningen mod de akademiske uddannelser, der har været nogenlunde stabil i perioden. Der ses dog et fald i søgningen mod de velfærdsrettede professionsuddannelser på 25 pct.

Figur 3: 1. prioritetsansøgere til de akademiske bacheloruddannelser og de fire store velfærdsrettede professionsuddannelser 2013-2023

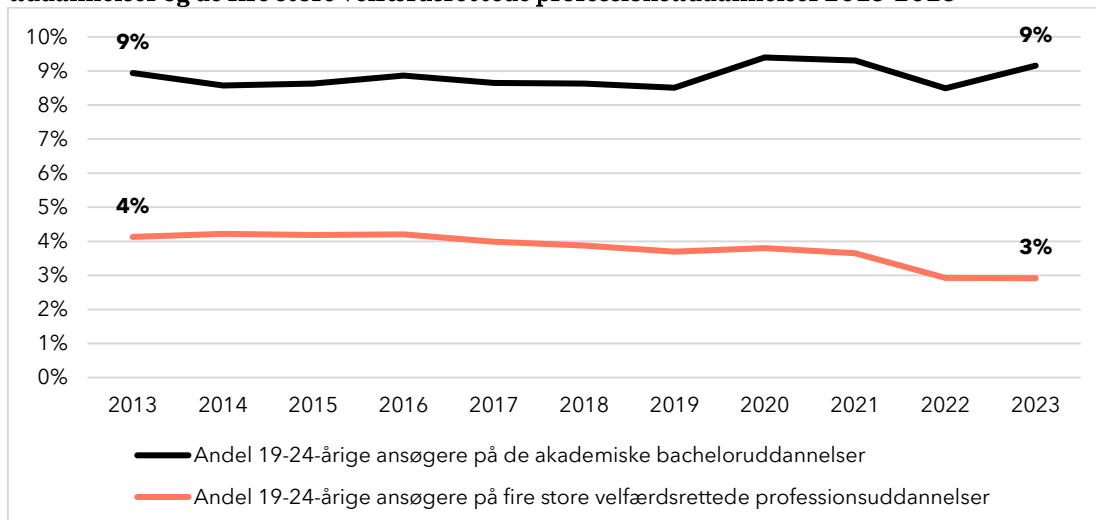

Kilde: Uddannelses og Forskningsministeriets datavarehus

En forklaring på udviklingen i figur 2 kunne være, at ungdomsårgangene i perioden var mindre, og en større del af en ungdomsårgang har søgt mod universiteterne. De 19-24-årige udgør næsten 9 ud af 10 ansøgere til de videregående uddannelser. Derfor har vi set på andelen af gruppen, der søger mod hhv. de akademiske bacheloruddannelser og de fire store velfærdsrettede professionsuddannelser i årene 2013-2023.

Det ses af figur 4, at der i perioden ikke har været en forskydning i andelen af de 19-24-årige, der i et givet år søger mod universitetet. Andelen ligger nogenlunde stabilt på ca. 9 pct. med undtagelsen af coronaårene 2020 og 2021, hvor en lidt større andel søgte mod universitetet. I samme periode falder andelen af de 19-24-årige, der søger mod de fire store velfærdsrettede professionsuddannelser fra 4 pct. til 3 pct, hvilket altså flugter med faldet på 25 pct. i faktisk antal ansøgere til uddannelserne.

Figur 4: Andelen af 19-24-årige der i et givet år søger mod hhv. de akademiske bacheloruddannelser og de fire store velfærdsrettede professionsuddannelser 2013-2023

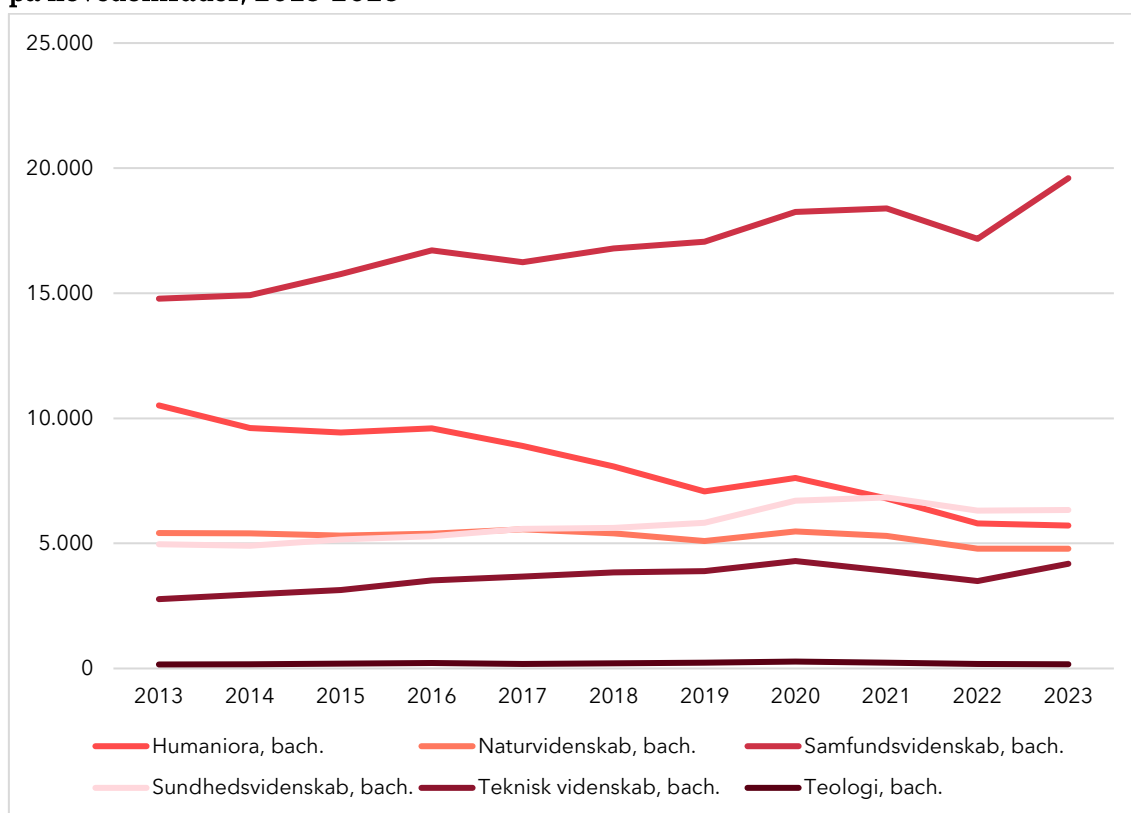

Kilde: Uddannelses og Forskningsministeriets datavarehus

På universiteterne har der dog været en forskydning i, hvilke uddannelser de studerende søger ind på, hvilket fremgår af figur 5 nedenfor. Den ledighedsbaserede dimensionering har særligt reduceret antallet af pladser på humaniora, hvor der også ses en nedgang i søgningen på ca. 40 pct. siden 2013. Der har til gengæld været en stigning i søgningen til de samfundsvidenskabelige, tekniske og sundhedsvidenskabelige uddannelser.

Det antyder, at ansøgerne har haft øje for det større beskæftigelsesfokus, der er kommet på de videregående uddannelser.

Figur 5: Antal 1. prioritetssøgere til de akademiske bacheloruddannelser fordelt på hovedområder, 2013-2023

Kilde: Uddannelses og Forskningsministeriets datavarehus

Afviste ansøgers søgning mod de velfærdsrettede professionsuddannelser

Uddannelses- og Forskningsministerieret har, i forbindelse med besvarelse af et spørgsmål fra Folketingets Uddannelses og Forskningsudvalg, set på, hvor mange af de afviste ansøgere til de akademiske bacheloruddannelser, der efterfølgende er tilgået uddannelserne til lærer, pædagog eller sygeplejerske.

Som det fremgår af tabel 1 nedenfor, er det begrænset, hvor mange af de afviste ansøgere til universiteterne, der vælger at påbegynde én af de tre nævnte uddannelser. I 2021 var det således i alt 65 af de studerende, der ikke blev optaget på en akademisk bacheloruddannelse, der startede på lærer-, pædagog-, eller sygeplejerskeuddannelsen.

Tabel 1: Antal kvalificerede afviste ansøgere til akademiske bacheloruddannelser, der ikke blev tilbudt optag, der efterfølgende er tilgået en pædagog-, lærer- eller sygeplejerskeuddannelse, 2018-2021

År	2018	2019	2020	2021
Lærer	53	37	51	30
Pædagog	12	8	14	10
Sygeplejerske	12	16	25	25
I alt	77	61	90	65

Kilde: Uddannelses- og Forskningsudvalget 2022-23 (2. samling), UFU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 205

Sådan har vi gjort

Data vedrørende søgning og optag er hentet i Uddannelses- og Forskningsministeriets datavarehus, og data om andel af unge, der søger de pågældende uddannelser, er beregnet på baggrund af optagetal fra datavarehuset og befolkningstal for 19-24-årige fra Danmarks Statistik. Endeligt er der brugt tal fra Uddannelses- og Forskningsministeriet i et svar til Folketingets Uddannelses- og Forskningsudvalg.